

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 547/2024-38

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Ivana Fiačana (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného JUDr. Jurajom Dziakom, advokátom, Vajanského 26, Prešov, proti postupu Okresného súdu Prešov v konaní sp. zn. 13C/192/2009 takto

r o z h o d o l :

- Postupom Okresného súdu Prešov v konaní sp. zn. 13C/192/2009 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
- Okresnému súdu Prešov **prikazuje**, aby v konaní sp. zn. 13C/192/2009 konal bez zbytočných prietáhov.
- Sťažovateľovi **priznáva** finančné zadostučinenie **1 500 eur**, ktoré **je** mu Okresný súd Prešov **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Okresný súd Prešov **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **713,96 eur** a zaplatiť ich jeho právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 25. septembra 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd

(ďalej len „dohovor“) postupom okresného súdu v označenom konaní. Navrhuje, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prieťahov, priznal mu finančné zadosťučinenie 10 000 eur a náhradu trov konania.

2. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 547/2024-18 z 24. októbra 2024 podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prijal ústavnú sťažnosť sťažovateľa na ďalšie konanie v celom rozsahu.

3. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ je v procesnom postavení žalovaného v napadnutom konaní vedenom pred okresným súdom, ktorého predmetom je vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov (ďalej len „BSM“). Žaloba bola podaná bývalou manželkou sťažovateľa 17. septembra 2009. Sťažovateľ nárok žalobkyne čiastočne popieral, a to osobitne so zreteľom na hodnotu vecí, ktoré mali byť predmetom vyporiadania. Okresný súd pribral do konania znalca na účely stanovenia všeobecnej hodnoty nehnuteľností, ktoré mali byť predmetom vyporiadania BSM.

4. V napadnutom konaní okresný súd vydal uznesenie z 11. apríla 2017, ktorým na návrh žalobkyne ustanovil znaleckú organizáciu SEIPA, s.r.o., a uložil jej určiť hodnotu spoločnosti Hotel Dukla, a.s. Prešov. Proti uvedenému uzneseniu podal sťažovateľ sťažnosť, ktorú okresný súd uznesením z 20. októbra 2017 zamietol. Na podnet sťažovateľa podal generálny prokurátor Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) proti uzneseniu okresného súdu z 20. októbra 2017 dovolanie, ktoré založil na tvrdení, že bolo porušené právo sťažovateľa na spravodlivý proces. Najvyšší súd Slovenskej republiky podané dovolanie generálneho prokurátora uznesením sp. zn. 7CdoGp/1/2018 zo 17. septembra 2018 odmietol. Na základe ústavnej sťažnosti sťažovateľa ústavný súd nálezom sp. zn. I. ÚS 234/2020 z 22. septembra 2020 uznesenie najvyššieho súdu zrušil. Proti novému rozhodnutiu najvyššieho súdu sp. zn. 7CdoGp/1/2020 z 28. januára 2021 podal sťažovateľ ďalšiu ústavnú sťažnosť, ktorej ústavný súd nálezom sp. zn. III. ÚS 357/2021 nevyhovel.

5. Okresný súd vo veci rozhodol prvým rozsudkom z 5. mája 2022. Na základe odvolania sťažovateľa Krajský súd v Prešove uznesením sp. zn. 12Co/39/2022 z 27. apríla 2023 rozsudok okresného súdu zrušil, vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

6. Dňa 14. novembra 2023 okresný súd rozhodol vo veci v poradí druhým rozsudkom, ktorý sťažovateľ napadol odvolaním. Krajský súd uznesením sp. zn. 12Co/17/2024 z 9. júla 2024 rozsudok okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Podľa názoru krajského súdu sa okresný súd neriadil právnym názorom odvolacieho súdu a opätovne vydal rozsudok, v ktorom odvolacím súdom všetky vytknuté nedostatky neodstránil. Po formálnej stránke je druhý rozsudok okresného súdu novým rozhodnutím, no po obsahovej stránke novým určite nie je. Odvolací súd okresnému súdu uložil, aby sa v ďalšom konaní vysporiadal s jeho názorom. Spis bol okresnému súdu vrátený 12. augusta 2024.

II.

Argumentácia sťažovateľa

7. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti namieta zbytočné prietahy v napadnutom konaní. Po podrobnom opise procesných úkonov poukazuje na neprimeranú dĺžku napadnutého konania, ktoré ani po viac ako 15 rokoch nie je právoplatne ukončené. Postupu okresného súdu vytýka, že do jeho prvého rozsudku uplynulo takmer 13 rokov. Vec nie je právne náročná, je však skutkovo zložitejšia, o čom svedčí rozsah strán súdneho spisu (viac ako 2 500 strán), opakované priberanie prekladateľa, keďže okresný súd vykonával procesné úkony aj v rámci cezhraničnej justičnej spolupráce s justičnými orgánmi Cyperskej republiky. Vo veci bolo vykonané aj rozsiahlejšie dokazovanie, ktoré však podľa jeho názoru neopodstatňuje takúto dĺžku napadnutého konania. Sťažovateľ si je vedomý skutočnosti, že aj jeho správanie mohlo čiastočne prispieť k vzniku zbytočných prietahov. V priebehu konania viackrát požiadal o odročenie pojednávania, avšak bolo to zo zdravotných, osobných alebo pandemických dôvodov. Podával aj procesné návrhy (námietky zaujatosti zákonného sudcu, návrhy na prerušenie konania), čo však nemalo vplyv na celkovú dĺžku konania.

8. Podľa sťažovateľa zbytočné prietahy v napadnutom konaní idú na ťarchu okresného súdu, v ktorého postupe je viacero období nečinnosti, na ktoré konkrétne sťažovateľ poukázal. Ide o obdobia (i) od 6. decembra 2010 do 29. apríla 2013, (ii) od 16. júna 2014 do 29. januára 2015, (iii) od 1. decembra 2015 do 26. apríla 2016 a (iv) od 29. júna 2021 do 7. septembra 2021. Podľa sťažovateľa prietahy boli spôsobené tiež neefektívnou a nesústredenou činnosťou okresného súdu, a to v období rokov 2017 až 2019, keď sa uskutočňovali iba úkony týkajúce sa znaleckého dokazovania znaleckou organizáciou SK ACTIVE, s.r.o. O neefektívnej činnosti svedčí podľa sťažovateľa aj skutočnosť, že oba rozsudky okresného súdu boli zrušené odvolacím súdom.

III.

Vyjadrenie okresného súdu

9. V podaní doručenom ústavnému súdu 13. decembra 2024 okresný súd uviedol, že ústavnú sťažnosť sťažovateľa považuje za nedôvodnú. Poukázal na to, že ústavná sťažnosť je odôvodnená iba všeobecne a nedostatočne. K jednotlivým obdobiam namietanej nečinnosti okresný súd v podstatnom uviedol, že pojednávanie 6. decembra 2010 bolo odročené na neurčito so súhlasom právnych zástupcov strán sporu s cieľom zabezpečenia všetkých listinných dôkazov podľa návrhov strán sporu umožňujúcim vymedziť masu BSM, ktorá mala byť predmetom vyporiadania (ktorú počas konania stále rozširovali a menili). Pritom išlo aj o úkony s cudzím prvkom súvisiace s dožiadanim adresovaným súdu v Cyperskej republike. Poukázal aj na problémy so svedkom navrhnutým sťažovateľom, ktorý sa riadne nedostavil na dve pojednávania, z dôvodu čoho mu bola uložená poriadková pokuta. Následne bol výsluch svedka vykonaný prostredníctvom dožiadaného súdu. V súvislosti s namietaným obdobím rokov 2017 až 2019 a jeho neefektívnou činnosťou okresný súd podrobne popísal priebeh vykonaných úkonov a poukázal na uznesenie z 19. marca 2019, ktorým bola sťažovateľovi uložená poriadková pokuta z dôvodu neposkytnutia súčinnosti. Uviedol aj prípady viacnásobných žiadostí sťažovateľa o odročenie pojednávania. V súvislosti so zrušením druhého rozsudku namietol nesprávnosť postupu krajského súdu v rozpore s § 390 Civilného sporového poriadku. Okresný súd bol toho názoru, že nedostatok právoplatného

skončenia napadnutého konania nie je v príčinnej súvislosti s postupom okresného súdu, ale dôsledkom zložitosti veci, objektívnych súvislosti a správania sťažovateľa.

10. V okolnostiach danej veci ústavný súd z dôvodu hospodárnosti konania vyjadrenie okresného súdu nezaslal na repliku sťažovateľovi. Skutkový stav veci v súvislosti s posúdením porušenia sťažovateľom označených práv, vychádzajúc z ústavnej sťažnosti, jej príloh a vyjadrenia okresného súdu, nie je sporný.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

11. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS302/2020, II. ÚS 123/2022) a ich prípadné porušenie možno preskúmať spoločne.

12. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty, dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04, III. ÚS 154/06, II. ÚS 438/2017, II. ÚS 118/2019). Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

13. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (I. ÚS 41/02, III. ÚS 111/02, IV. ÚS 99/07) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V rámci prvého kritéria prihliada ústavný súd aj na predmet sporu (povahu prerokovanej veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (II. ÚS573/2022). Podľa rovnakých kritérií postupoval ústavný súd aj v danom prípade.

14. Predmetom napadnutého konania je žaloba o vyporiadanie BSM. Ide o vec, ktorá patrí do bežnej rozhodovacej agendy všeobecných súdov a po právnej stránke nie je zložitým konaním. Čo sa týka skutkovej stránky, ústavný súd konštatuje, že možno pripustiť istú mieru skutkovej zložitosti veci vyplývajúcu predovšetkým z nutnosti vykonať znalecké dokazovanie. V napadnutom konaní boli vypracované (doteraz) tri znalecké posudky (jeden súkromný znalecký posudok zo strany žalovanej, pozn.). V neposlednej miere procesnú zložitosť veci znásobuje aj prítomnosť medzinárodného prvku v súvislosti s dožiadaniami adresovanými orgánom v Cyperskej republike a potrebou pribratia prekladateľa. Tento medzinárodný prvok mal za následok určitú zdlhavosť v napadnutom konaní predovšetkým v priebehu rokov 2012, 2015 a 2016.

15. Pokiaľ ide o význam veci pre sťažovateľa, tento aspekt sťažovateľ v ústavnej sťažnosti nerozvinul. Možno však bez ďalšieho prisvedčiť, že predmet posudzovaného konania nie je časovo zvlášť prioritizovaný.

16. V rámci posúdenia druhého kritéria používaného pre hodnotenie prípadných zbytočných prietáhov v súdnom konaní považoval ústavný súd z prehľadu procesných úkonov vykonaných v napadnutom konaní za preukázané, že z dôvodu ospravedlnenia sťažovateľa alebo jeho právneho zástupcu bolo pojednávanie odročené celkove štrnásťkrát. Sťažovateľ raz požiadal o odročenie termínu výsluchu ním navrhovaného svedka. Z dôvodu neposkytnutia súčinnosti v súvislosti s podkladmi potrebnými pre vypracovanie znaleckého posudku (v poradí druhého, pozn.) bola sťažovateľovi uložená poriadková pokuta. V jednom prípade právny zástupca požiadal okresný súd o predĺženie lehoty na podanie vyjadrenia. Uvedené skutočnosti nepochybne mali dopad na celkovú dĺžku trvania konania, na čo ústavný súd prihliadol pri úvahe o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia. Dĺžku napadnutého konania čiastočne ovplyvnili aj podané procesné návrhy zo strany sťažovateľa (námietky zaujatosti, návrhy na prerušenie konania) či návrh žalobkyne na vydanie predbežného opatrenia. Ústavný súd pri hodnotení postupu sťažovateľa bral do úvahy aj to, že ako účastník konania nesporne má právo na tieto procesné úkony, ktoré urobil. Za prietahy vzniknuté v dôsledku uplatnenia procesných práv účastníkom konania neznáša zodpovednosť oprávnená osoba, ale zodpovednosť v takomto prípade nemožno pripísať ani na vrub štátnemu orgánu konajúcemu vo veci. V súlade s touto judikatúrou preto dobu potrebnú na rozhodnutie o sťažovateľom uplatnených procesných právach ústavný súd nezapočítal do doby zbytočných prietáhov v konaní okresného súdu.

17. Ústavný súd napokon hodnotil aj samotný postup okresného súdu. Poukazuje predovšetkým na to, že celkové trvanie napadnutého konania s absenciou právoplatného rozhodnutia vo veci v čase prerokovania tejto ústavnej sťažnosti trvá viac ako 15 rokov, a to je už samo osebe neprimerané. V rámci tohto obdobia sa vec nachádzala dvakrát v štádiu odvolacieho konania (9 mesiacov a 5 mesiacov), trikrát na krajskom súde z dôvodu sťažovateľom podaných námietok zaujatosti, dvakrát na najvyššom súde (celkove 5 mesiacov) a raz na generálnej prokuratúre (3 mesiace).

18. Okresný súd vykonal celkom 25 pojednávaní, z toho bolo päť nemeritórnych. V priebehu konania nezaznamenal ústavný súd žiadne obdobie nečinnosti, kedy by súd počas doby presahujúcej 3 mesiace nevykonal žiadny úkon. Avšak zo samotnej dĺžky konania, ktoré na prvom stupni trvalo takmer trinásť rokov od podania žaloby do prvého rozsudku, možno konštatovať jeho ústavnú neudržateľnosť. V napadnutom konaní pred okresným súdom je nutné konštatovať existenciu prietáhov spočívajúcich v jeho neefektívnej a nesústreďenej činnosti v dôsledku zrušenia jeho prvého rozsudku vydaného 5. mája 2022. Pokiaľ ide o dôvody zrušenia druhého rozsudku okresného súdu zo 14. novembra 2023 a námietky okresného súdu o nesprávnom postupe odvolacieho súdu v rozpore s § 390 Civilného sporového poriadku, tento aspekt ústavný súd neposudzoval. Dôvodom je skutočnosť, že proti zrušujúcemu uzneseniu krajského súdu z 9. júla 2024 podala žalobkyňa dovolanie, v rámci ktorého „správnosť“ rozhodnutia bude posudzovať najvyšší súd.

19. Postup okresného súdu v napadnutom konaní možno hodnotiť ako neefektívny a nesmerujúci k rýchlemu odstráneniu stavu právnej neistoty sťažovateľa. Pre úplnosť treba zdôrazniť, že táto dosiaľ nebola odstránená, aj keď od podania žaloby uplynulo už pätnásť rokov, čo jednoznačne nemožno posúdiť ako primeranú dobu. Ústavný súd preto vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prerokovanie jeho veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní (bod 1 výroku tohto nálezu).

20. Podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd v nadväznosti na výrok uvedený v bode 1 výrokovej časti nálezu v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľovi prikázal okresnému súdu, aby v napadnutom konaní, v ktorom nebolo v čase rozhodovania ústavného súdu o sťažnosti sťažovateľa právoplatne rozhodnuté, konal bez zbytočných prieťahov (bod 2 výroku tohto nálezu).

V.

Primerané finančné zadosťučinenie

21. Podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže priznať sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, ak o to požiadal.

22. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti žiadal o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia 10 000 eur s poukazom na celkovú dĺžku konania a stav, že z posledného rozhodnutia krajského súdu je zrejmé, že okresný súd bude musieť vykonať ďalšie dokazovanie vo veci samej.

23. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04, I. ÚS 257/08, IV. ÚS 302/2020). Pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadosťučinení ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj ESĽP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Súčasne sa pritom riadil úvahou, že cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je síce zmiernenie nemajetkovej ujmy, avšak nie prípadná náhrada škody (III. ÚS 75/01, IV. ÚS 15/03).

24. Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Pri určení jeho výšky ústavný súd zohľadnil konkrétne okolnosti posudzovanej veci, najmä dĺžku, predmet konania, skutkovú zložitnosť veci, pričom prihliadal aj na zistenú neefektívnu činnosť okresného súdu a správanie sťažovateľa. Vzhľadom na uvedené ústavný súd považoval priznanie 1 500 eur pre sťažovateľa za primerané finančné zadosťučinenie (bod 3 výroku tohto nálezu). Vo zvyšnej časti požadovaného finančného zadosťučinenia, ktorú už ústavný súd nepovažoval za primeranú, návrhu sťažovateľa nevyhovel (bod 5 výroku tohto nálezu).

VI. Trovy konania

25. Zistené porušenie ústavných práv sťažovateľa odôvodňuje, aby mu okresný súd podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde úplne nahradil trovy konania, ktoré mu vznikli zastúpením advokátom. Preto ústavný súd rozhodol o povinnosti okresného súdu nahradiť sťažovateľovi v určenej lehote trovy konania na účet jeho právneho zástupcu (výrok 4 tohto nálezu).

26. Trovy konania pozostávajú z odmeny a ďalších náhrad advokáta (ktorý nie je platiteľom dane z pridanej hodnoty, pozn.) v celkovej výške 713,96 eur, ktoré boli určené podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (odmena podľa § 11 ods. 3 vyhlášky za dva úkony právnej služby po 343,25 eur/úkon, a to prevzatie a príprava zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti; náhrada podľa § 16 ods. 3 vyhlášky 2 x 13,73 eur).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. januára 2025

Robert Šorl
predseda senátu